

Lausunto

19.12.2024

Asia: VN/13008/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

JUKON lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Esityksen pääasiallinen tarkoitus on ehdottaa muutettavaksi tuloverolakia, korkotulon lähdeverosta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia, ennakkoperintälakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, veronkantolakia ja Verohallinnosta annettua lakia. Osana tätä kokonaisuutta on tarkoitus säätää vuokratyövoiman käytöstä. JUKO ei pidä lainsäädännön valmistelun kannalta tarkoituksenmukaisena säätää tällaisen kokonaisuuden osana vuokratyövoimasta, vaan jos asiasta halutaan säätää, siitä tulisi tehdä kokonaan uusi hallituksen esitysluonnos, jonka yhteydessä voitaisiin käydä yhteiskunnallista keskustelua. Valtion virastoja ei ole tarkoitettu sellaisiksi työpaikoiksi, joissa virkavastuullisia tehtäviä teetetään vuokratyövoimalla. Kyseessä on iso periaatteellinen muutos. JUKO vastustaa hallituksen esitystä siltä osin, kun se sisältää esitetyn lisäyksen vuokratyövoiman osalta.

Hallituksen esityksessä on mukana ehdotukset, joilla verohallinnosta annettuun lakiin lisätään säännös, joka mahdollistaa vuokratyövoiman käytön verotuksen avustavissa tehtävissä ja Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä. JUKO ei pidä vuokratyövoiman käytön lisäämistä mahdollisena verohallinnossa niissä tehtävissä, joihin sitä on suunniteltu eikä lähtökohtaisesti missään tehtävissä. Tämä johtuu siitä, että vuokratyövoimalla ei voi korvata valtiolla pysyvää työvoimaa eikä vuokratyövoima sovellu viranomaistyön tilalle.

Esityksestä jää epäselväksi, mikä on säännöksen tarkoitus. Jos tarkoitus on mahdollistaa vuokratyövoiman käyttö tehtävissä ruuhkahuippujen aikana, tulee kyseeseen rinnastus määräaikaisiin virkasuhteisiin. Valtiolla määräaikaisten virkasuhteiden käyttäminen on vakiintunutta

ja määräaikaiset virkasuhteet on sitä kautta rinnastettava vakituiseen henkilöstöön. Vuokratyövoima ei sovellu määräaikaisten virkasuhteiden tilalle.

Vuokratyövoiman käytöstä on neuvoteltava yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa. Valtion yhteistoimintalain perusteissa on tuotu ilmi, ettei vuokratyövoiman käytöllä saa korvata pysyvää työvoimaa. Vuokratyövoiman käytöstä määrätään valtion yhteistoimintalain lisäksi valtion virka- työehtosopimuksessa, jossa tarkennetaan vuokratyövoiman käytön periaatteita ja menettelyä. Vuokratyövoimaa voidaan käyttää valtiolla hyvin rajatuissa tehtävissä, eikä verohallinnon avustavat tehtävät tai avustavat puhelinpalvelutehtävät poikkea sellaisista tehtävistä, joita tehdään virkavastuulla pysyvästi. Verohallinnon vuokratyövoimasta olisikin tarkoitus säätää rikosoikeudellisesta virkavastuusta. JUKOn mielestä tämä osoittaa sen, että verohallinnossa ei itse asiassa ole sellaisia tehtäviä, joita ei tehtäisi virkavastuulla, ja silloin tehtävät eivät voi olla muita, kuin pysyviä tehtäviä ja niissä ei voi vuokratyövoimaa käyttää.

Perustuslain 124 §:ssä säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Vaikka nyt esillä olleet avustavat tehtävät voitaisiin luokitella muuksi, kuin merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäväksi, ne sisältävät kuitenkin julkisen hallintotehtävän edellyttämät vaatimukset ja ne liittyvät suoraan asiakkaana olevien kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tehtävä voidaan antaa muulle, kuin viranomaiselle silloin, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, miten ko. tehtävät olisivat sellaisia, että ne on tarkoituksenmukaista antaa nimenomaan vuokratyövoiman tehtäväksi, eikä niitä tehtäisi nykyiseen tapaan tarvittaessa määräaikaisissa virkasuhteissa. Perustuslain mukaan julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsääntöisesti kuulua viranomaiselle. Vuokratyöntekijät olisi tarkoitus ottaa verohallinnossa verohallinnon johdon ja valvonnan alle. Esityksestä ei kuitenkaan selviä miten huolehdittaisiin tehtäviin liittyvistä osaamisvaatimuksista, turvaselvityksistä, perehdytyksestä ja pysyvyydestä ja miten tarkoituksenmukaisuus tästä näkökulmasta toteutuisi verrattuna Verohallinnon virkamiehiin.

Aiemassa kokeilussa vuokratyöntekijät olivat päässeet mm. verotietojärjestelmään. Verotietojärjestelmä sisältää merkittävän määrän tietoa kansalaisista ja täyttää käytännössä määritelmän, jossa astutaan kansalaisen perusoikeuksien käsittelyn puolelle. Lisäksi on todettava, että koska yleisessä lainsäädännössä ei ole erikseen säädetty vuokratyöntekijän vastuusta silloin, kun vuokratyön käyttäjä on viranomainen, voidaan päätellä, ettei vuokratyötä ole tarkoitettu korvaamaan viranomaisen työtä.

JUKO ehdottaa, että esitetyt säännökset vuokratyövoiman käyttämisen mahdollistamisesta poistetaan hallituksen esityksestä. Muut Valtion virka- ja työehtosopimuksen pääsopijajärjestöt Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja Ammattiliitto Pro yhtyvät tähän lausuntoon.

Salminen Minna
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry